

De onfortuinlijke Fortuna

Interview met molenaar Klaas Hekker over asbreuk

Door: Johan van Dijk

Beeld: Jelte Oosterhuis

Zaterdag 3 juni 2023 is een dag die in Noordhorn nog lang herinnerd zal worden. De feestelijke braderie in het dorp werd in de loop van de middag bruto verstoord toen de bovenas van koren- en pelmolen Fortuna het begaf. Een flinke tegenslag voor het dorp waar de molen een zeer belangrijke functie heeft, maar in het bijzonder voor molenaar Klaas Hekker die al vele jaren aan deze bijzondere molen verbonden is. Enkele weken later blikt de bedreven molenaar terug op deze dramatische gebeurtenis.

Van jongste bediende naar nestor

Klaas Hekker (1949) is tegenwoordig de nestor van de vrijwilligers die zich bekommeren om de koren- en pelmolen van Noordhorn, maar dat is zeker niet altijd zo geweest. Sterker nog: 'ooit' was Klaas de jongste bediende op de molen. Vol enthousiasme haalt hij herinneringen op aan de periode dat de molen weer tot leven begon te komen: 'Oud-molenaar Bakker verkocht in 1971 de molen aan de toenmalige gemeente Zuidhorn. Wel had hij al de waaierkast en de zeverij van de molen aan de Zaanstreek verkocht, erg jammer dat we die niet meer hebben.' Ook de karakteristieke molenaarswoning hoorde bij de aankoop en dit rijksmonument kreeg als eerste een restauratie. De woning werd vervolgens verhuurd en met de inkomsten van de huur was het de bedoeling de restauratie van de molen mede te financieren. In de aanloop naar de restauratie werden in het dorp allerlei plannen gemaakt voor exploitatie van de molen. Klaas, inmiddels alweer vele jaren een inwoner van Assen, woonde in die tijd in Noordhorn. 'Het was in 1980 dat ik samen met onder andere Jan Wecke aan de slag ging om mee te helpen met allerlei klusjes op de molen. In maart van dat jaar hebben we de plaatselijke molencommissie opgericht. (Oude) molenaars uit de buurt zorgden dat de molen na de restauratie regelmatig draaide. Klaas werkte als elektricien bij de EGD, later Essent. Ondertussen waren zowel Klaas als Jan Wecke begonnen aan de opleiding tot vrijwillig molenaar bij Dick Wijchgel op koren- en pelmolen

De Hoop in Garsthuizen. Op 3 oktober 1985 slaagden beiden op koren- en pelmolen Stormvogel in Loppersum. Jan Wecke stopte een aantal jaren geleden en leeft inmiddels niet meer. Klaas is er als enige van de originele 'bemensing' nog steeds, nu aangevuld door Eric Leegte (geslaagd op 30 juni 2023!), André Bood en molengids Gerda Jaarsma.

Feest met een domper

Over de molen en de geschiedenis daarvan, en alle ervaringen van Klaas door de jaren heen, zou je een boek vol kunnen schrijven. Maar helaas is dat niet het hoofddoel van het interview met Klaas, we komen te spreken over de noodlottige zaterdag 3 juni 2023. Een feestelijke dag met een domper. Het mooie weer zorgde voor een gezellige drukte op de braderie in Noordhorn en vele mensen bezochten de molen. Op een aangenaam oostelijk briesje draaide de molen met vier hoge lijnen, een beperkte zeilvoering die net genoeg kracht gaf voor het malen van kippenvoer met één van de koppels maalstenen in de molen. Klaas heeft het moment zeer helder voor de geest staan: 'Gerda was een groep op de steenzolder aan het rondleiden. Ik was een groep kinderen aan het vertellen op de stellingzolder en had net de stenen schoongemalen. Opeens hoorde ik heel veel lawaai en een knal en had ik gelijk in de gaten dat er iets ernstigs aan de hand was. De molen stond op z'n fundamenten te schudden.' Het emotioneert Klaas nog steeds enigszins, maar op het zeer onfortuinlijke moment van de Fortuna wist hij als een goed kapitein snel en krachtig te handelen. 'Ik heb gelijk buiten op de stelling gekeken en zag dat het gevlucht voorover helde en op de stelling tot stilstand was gekomen. Eerst ben ik weer naar binnen gegaan om te zorgen dat alle bezoekers de molen veilig konden verlaten. Daarna heb ik direct de brandweer en de gemeente gebeld.' Zelf durfde de ervaren molenaar het wel aan om in de kap van de molen te gaan kijken. Zijn vermoeden van een asbreuk werd hier bevestigd en het bleek dat de trekstang die vroeger de zelfzwichting bediende, en nu twee remkleppen in de wieken, zorgde dat het wiekenkruis niet naar beneden viel.

Wiekenkruis op het kruispunt

Nadat de brandweer was gearriveerd werd besloten de kraampjes in de buurt van de molen te ontruimen. Klaas hield het hoofd koel en ook zijn collega-molenaars, op het moment van het ongeluk elders, schoten te hulp. De molenmaker en een kraanbedrijf werden ingeschakeld. Ondertussen kwamen vele inwoners van het dorp en ook de nodige molenliefhebbers een kijkje nemen bij de ongelukkige aanblik van de molen met zijn gebroken as. Klaas zelf besloot niet af te wachten tot het wiekenkruis op de grond lag en liet 'zijn' molen achter in de handen van zijn collega's en keerde aan het begin van de avond huiswaarts. In de avond werd uiteindelijk het wiekenkruis van de molen getakeld. Hiertoe moest eerst de al eerder genoemde zwichtstang worden doorgeslepen. In de schemering 'landde' het wiekenkruis vervolgens op het kruispunt dicht bij de molen: dit is de enige plek waar je een wiekenkruis met roeden met een lengte van bijna 22 meter kwijt kunt. Zelf keerde Klaas de volgende dag terug om de schade op te nemen. En dat gold ook voor de dagen daarna: Klaas gaf aan de nodige lokale en regionale media interviews en schoof op maandagavond aan in de tv-studio Noord Vandaag, het actualiteitenprogramma van RTV Noord. Met de nodige emotie, maar ook krachtig en vastbesloten om door te gaan als molenaar stond de nestor van de Fortuna iedereen te woord. 'Het interview voor *de Zelfzwichter* is het laatste dat ik geef over het ongeluk, daarna gaan we weer vooruit kijken' vertelt de molenaar met een kleine glimlach.

Oorzaak en vervolg

Over de oorzaak van deze asbreuk is heel veel gespeculeerd en hoe deze heeft kunnen ontstaan zal misschien wel nooit geheel boven water komen. De gebroken as is van het fabricaat De Prins van Oranje, gegoten in 1890 en heeft nummer 1366. Aannemelijk is dat de as gegoten is voor deze molen: in 1890 werd deze gebouwd met gebruikmaking van de afgebroken molen van Elings in Grijpskerk, dit nadat de molen in Noordhorn was afgebrand. De as heeft in 1990 wellicht flink op

z'n donder gehad toen de molen op hol sloeg in een storm. Is er toen al een scheurtje ontstaan die uiteindelijk tot een asbreuk heeft geleid? Wat in ieder geval de redding is geweest in dit geval is dat de zwichtstang er voor heeft gezorgd dat het wiekenkruis niet naar beneden viel. Juist deze stang was enige jaren geleden vervangen en was een solide stuk metaal. Maar beter dan speculeren is wellicht vooruit kijken! Gijs van Reeuwijk, van Van Reeuwijk Bouwmeester, verzorgt de technische begeleiding van de molen en heeft de beschikking over een mal voor een Prins van Oranje-as. Het gieten van de as brengt uiteraard de nodige kosten met zich mee, maar de gemeente Westerkwartier zet zich in om als moleneigenaar deze molen weer aan het draaien én malen te krijgen. Het wiekenkruis is nog vrij nieuw en kan grotendeels hergebruikt worden. Alleen de zogenaamde fokken die op één molenroede zijn aangebracht, moeten worden vervangen weet Klaas te vertellen. Laten we hopen en duimen dat de molen snel weer draaiend en wel de skyline van Noordhorn mag verfraaien. 'Ik heb er goede hoop op, ik zal er met ziel en zaligheid aan blijven werken. Het ongeluk is voor mij geen reden om te stoppen, ik ga voorlopig door!' besluit Klaas Hekker.

Informatie over de Fortuna is te vinden op: groningermolens.nl.